

**Wybrane motywy w literaturze,
kulturze i sztuce**

Wybrane motywy w literaturze, kulturze i sztuce

Redakcja:
Ewelina Chodźko
Paulina Pomajda

Lublin 2022

**Wydawnictwo Naukowe TYGIEL składa serdeczne podziękowania
zespołu Recenzentów za zaangażowanie w dokonane recenzje
oraz merytoryczne wskazówki dla Autorów.**

Recenzentami niniejszej monografii byli:

- prof. dr hab. Barbara Wolska
- dr hab. Krzysztof Biedrzycki
- dr hab. Tadeusz Jan Cegielski,
prof. UW
- dr hab. Agnieszka Elżbieta
Gołębiowska-Suchorska
- dr hab. Joanna Ławnikowska-Koper
- dr hab. Barbara Ostafin
- dr hab. Anna Podstawka, prof. KUL
- dr Adam Buczkowski
- dr Julita Czernecka
- dr Jadwiga Gracla
- dr Ewa Kępa
- dr Aleksandra Kijak-Sawska
- dr Anna Oczko
- dr Paweł Plichta
- dr Małgorzata Smoleń
- dr Agnieszka Reszczyk
- dr Aleksandra Tryniecka
- dr Monika Urbańska

Wszystkie opublikowane rozdziały otrzymały pozytywne recenzje.

Skład i łamanie:
Monika Maciąg

Projekt okładki:
Marcin Szklarczyk

Korekta:
Ewelina Chodźko

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe TYGIEL sp. z o.o.

ISBN 978-83-67104-54-8

Wydawca:
Wydawnictwo Naukowe TYGIEL sp. z o.o.
ul. Głowackiego 35/341, 20-060 Lublin
www.wydawnictwo-tygiel.pl

Aseksualność w powieściach „Breasts and Eggs” („Natsu Monogatari”) Mieko Kawakami i „Dziewczyna z konbini” („Konbini ningen”) Sayaki Muraty

1. Wstęp

Aseksualność jest orientacją seksualną opisującą osoby, które nie odczuwają pociągu seksualnego^{2, 3} do innych ludzi. Mimo wzrostu społecznej akceptacji⁴ oraz świadomości⁵ na temat różnych tożsamości LGBT+, w szczególności w krajach Australii i Oceanii, Ameryki Północnej i Południowej oraz Europy Zachodniej^{6, 7} o orientacji tej nadal mówi się stosunkowo mało⁸. Aseksualność, nazywana czasami niewidzialną orientacją⁹, dopiero w ciągu ostatnich dziesięciu lat doczekała się dostępnych dla szerszego odbiorcy publikacji, takich jak „Understanding Asexuality” Anthony’ego A. Bogaerta (2012), „Asexuality: A Brief Introduction” (2012) stworzoną przez Asexuality Archive, „The Invisible Orientation: An Introduction to Asexuality” Julie Sondry Decker (2014) oraz „Ace: What Asexuality Reveals About Desire, Society, and the Meaning of Sex” Angeli Chen (2020). Na rynku polskim natomiast pierwszą – i jak dotąd ostatnią książką poświęconą aseksualności pozostaje „Aseksualność. Czwarta orientacja” (2020) Anny Niemczyk.

Orientacja aseksualna nierzadko jest postrzegana w sposób negatywny i stereotypowy. Aseksualność bywa mylona z dysfunkcją seksualną¹⁰, mimo wyraźnego rozgraniczenia obu zjawisk przez Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne (ang. *American Psychiatric Association*) ze względu na niewystępowanie kryterium cierpienia¹¹

¹ 503363@doktorant.umk.pl, literaturoznawstwo, Szkoła doktorska Academia Artium Humaniorum, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, www.umk.pl.

² Cerankowski K.J., Milks M. (red.), *Asexualities Feminist and Queer Perspectives*, Routledge, Nowy Jork-Londyn 2016, s. 2, 73.

³ Cerankowski K.J., Milks M., *Introduction: Why asexuality? Why now?*, [w:] Cerankowski K.J., Milks M. (red.), *Asexualities Feminist and Queer Perspectives*, Routledge, Nowy Jork-Londyn 2016, s. 2.

⁴ *Social Acceptance of LGBTI People in 175 Countries and Locations*, williamsinstitute.law.ucla.edu/publications/global-acceptance-index-lgbt/ [data dostępu: 7.03.2022].

⁵ www.glaad.org/files/aa/2017_GLAAD_Accelerating_Acceptance.pdf [data dostępu: 7.03.2022].

⁶ *Social Acceptance of LGBTI...*

⁷ Poughster J., Kent N., *The Global Divide on Homosexuality Persists*, www.pewresearch.org/global/2020/06/25/global-divide-on-homosexuality-persists/ [data dostępu: 7.03.2022].

⁸ Roy C., *Exploring asexuality: how research and awareness benefit each other for this minority identity*, www.eusci.org.uk/2020/10/26/exploring-asexuality-how-research-and-awareness-benefit-each-other-for-this-minority-identity/ [data dostępu: 7.03.2022].

⁹ Klein J., *Asexuality: The ascent of the 'invisible' sexual orientation*, www.bbc.com/worklife/article/20210507-asexuality-the-ascent-of-the-invisible-sexual-orientation [data dostępu: 7.03.2022].

¹⁰ Cottais C., *Asexuality: a sexual orientation still unknown and pathologised*, www.growthinktank.org/en/asexuality-a-sexual-orientation-still-unknown-and-pathologised/ [data dostępu: 7.03.2022].

¹¹ Strzelczak A., *Tożsamość osób aseksualnych a ich funkcjonowanie w bliskich związkach*, www.ruji.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/148726/strzelczak_tozsamosc_osob_aseksualnych_a_ich_funkcjonowanie_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y, s. 34 [data dostępu: 7.03.2022].

w przypadku orientacji aseksualnej¹². Ponadto, mimo rozwijającej się działalności społeczności osób aseksualnych w Polsce, m.in. za sprawą Stowarzyszenia Asfera¹³, w polskich mediach nadal brakuje informacji o aseksualności. Ponadto można znaleźć materiały wykorzystujące język o zabarwieniu medycznym m.in. w postaci *przyczy[n] i objaw[ów]*¹⁴, co może prowadzić do umocnienia mylnego obrazu tej orientacji. Samemu terminowi ‘aseksualny’ często również przypisywane są negatywne konotacje. Bywa on potocznie używany do określenia osoby nieatrakcyjnej fizycznie¹⁵. Nie ulega więc wątpliwości, że aseksualność jest zagadnieniem wartym podejmowania przez naukowców wielu dziedzin, w celu zrozumienia i zwiększenia świadomości społecznej na temat tej orientacji.

Celem tekstu jest przybliżenie czytelnikom tematyki aseksualności w kompleksowej formie oraz zaprezentowanie wybranych doświadczeń osób aseksualnych na przykładzie bohaterki powieści. Praca została podzielona na cztery części: wstęp, podrozdział poświęcony najważniejszym informacjom dotyczącym aseksualności, część interpretacyjną, w której bohaterki powieści „Breasts and Eggs” („Natsu Monogatari”) Mieko Kawakami oraz „Dziewczyna z konbini” („Konbini ningen”) Sayaki Muraty zostaną przeanalizowane w kontekście możliwości zakwalifikowania ich jako postaci reprezentujących orientację aseksualną oraz podsumowanie.

2. Aseksualność – najważniejsze zagadnienia

Aseksualność jest uznawana za jedną z orientacji seksualnych, zarówno przez samą społeczność osób aseksualnych, jak i przez naukowców zajmujących się nią, takich jak np. A. Bogaert¹⁶. Orientacja ta jest definiowana przez brak odczuwania pociągu seksualnego, przez odczuwanie go na niskim poziomie lub bardzo rzadko bądź jedynie po spełnieniu konkretnych warunków^{17, 18}. Doświadczenia osób aseksualnych są zróżnicowane, zarówno pod względem odczuwania różnych rodzajów pociągu, orientacji romantycznej, stosunku do sfery seksu, jak i innych czynników.

Rozważając temat aseksualności, warto mieć na uwadze fakt, że termin ten może być używany dwojako. W pierwszym przypadku odnosi się on do osób nieodczuwających pociągu seksualnego, w myśl najprostszej definicji¹⁹. W drugim zaś jest on używany jako określenie zbiorcze lub inaczej określenie-parasol (ang. *umbrella term*)^{20, 21}. Użycie to pozwala na inkluzję wszystkich grup należących do aseksualnej społeczności, w tym

¹² American Psychiatric Association, *Diagnistical and Statistical Manual of Mental Disorders: DSM-5*, American Psychiatric Publishing, Waszyngton-Londyn 2013, s. 434.

¹³ Brzana A., *Asfera – pierwsze w Polsce stowarzyszenie na rzecz osób ze spektrum aseksualności*, www.queer.pl/artykul/203474/asfera-pierwsze-w-polsce-stowarzyszenie-na-rzecz-osob-ze-spektrum-aseksualnosc [data dostępu: 7.03.2022].

¹⁴ Wołoch S., *Co to jest aseksualizm, jakie są jego przyczyny i objawy*, www.miaostokobiet.pl/aseksualizm-co-to-znaczy-aseksualnosc-objawy/ [data dostępu: 7.03.2022].

¹⁵ www.sjp.pwn.pl/sjp/aseksualny;2441484.html [data dostępu: 7.03.2022].

¹⁶ Bogaert A., *Understanding Asexuality*, Rowman & Littlefield Publishers, Lanham-Boulder-Nowy Jork-London-Toronto-Plymouth 2012.

¹⁷ Cerankowski K.J., Milks M. (red.), *Asexualities Feminist...*

¹⁸ Cerankowski K.J., Milks M., *Introduction: Why asexuality...*

¹⁹ Tamże.

²⁰ Strunk K.K., Shelton S.A. (red.), *Encyclopedia of Queer Studies in Education*, Brill, Leiden 2022, s. 44.

²¹ Mollet A.L., *Asexuality & Asexuality Studies*, [w:] Strunk K.K., Shelton S.A. (red.), *Encyclopedia of Queer Studies in Education*, Brill, Leiden 2022, s. 44, 45.

osób demiseksualnych, greyseksualnych i innych. Osoby te odczuwają pociąg seksualny, ale doświadczają go inaczej niż osoby alloseksualne. Jak podają autorzy „The SAGE Handbook of Global Sexualities”, słowo to jest używane przez społeczność aseksualną do opisanego osób odczuwających pociąg seksualny²² i jednocześnie nieidentyfikujących się ze spektrum aseksualności^{23, 24}.

W celu zobrazowania zróżnicowania społeczności aseksualnej warto zwrócić uwagę na wspomniane wyżej dwie tożsamości. Demiseksualność określa osoby, które odczuwają pociąg seksualny jedynie po nawiązaniu więzi²⁵ emocjonalnej. Istotne jest, aby podkreślić, że demiseksualność nie jest wynikiem wyboru ani wyrazem przekonań odnośnie miłości czy seksu²⁶. Greyseksualność (z ang. *greysexual*, *graysexual* lub *gray-A*) jest z kolei terminem, który opisuje osoby odczuwające pociąg seksualny w sposób uznawany za niestandardowy przez alloseksualne społeczeństwo m.in. wyjątkowo rzadko, w sposób mało intensywny lub do znacznie zawyżonej liczby osób²⁷. Należy jednak pamiętać, że w związku z faktem, iż aseksualność jest określeniem zbiorczym, w odniesieniu do osób, które możnaby zakwalifikować jako demiseksualne bądź greyseksualne, nie jest konieczne używanie tych bardziej szczegółowych terminów.

Mimo że osoby aseksualne w większości nie odczuwają pociągu seksualnego, mogą odczuwać inne rodzaje pociągu. Często wyróżnia się ich dodatkowe rodzaje, do których zalicza się m.in. pociąg estetyczny, sensualny, platoniczny i romantyczny²⁸. Pociąg estetyczny określa chęć podziwiania urody drugiej osoby oraz wynikającą z niej przyjemność, bez seksualnego bądź romantycznego podtekstu^{29, 30}. Pociąg sensualny oznacza potrzebę [nieseksualnej] czułości i bliskości³¹ fizycznej, natomiast pociąg platoniczny – chęć nawiązania z kimś konkretnym przyjaźni (...) i/lub bliskości emocjonalnej³².

Jednym z najbardziej interesujących tematów dotyczących aseksualności jest kwestia pociągu romantycznego. Opisuje on, w jaki sposób i z osobami, jakiej płci dana osoba aseksualna odczuwa chęć wejścia w związek^{33, 34}. Jak podaje Amanda Mollet, wśród społeczności aseksualnej popularny jest *split attraction model* (dosł. model rozdzielnego pociągu), który proponuje oddzielenie orientacji seksualnej od romantycznej³⁵. Dzięki niemu wyróżnić można, analogicznie do orientacji seksualnej, orientację hetero-

²² Davy Z., Santos A.C., Bertone C., Thoreson R., Wieringa S.E. (red.), *The SAGE Handbook of Global Sexualities*, SAGE, Los Angeles-Londyn-Nowe Dżel-Singapur-Waszyngton 2020, ebook.

²³ Strunkt K.K., Shelton S.A. (red.), *Encyclopedia of Queer...*

²⁴ Mollet A.L., Lackman B., *Allonormativity and Compulsory Sexuality*, [w:] Strunkt K.K., Shelton S.A. (red.), *Encyclopedia of Queer Studies in Education*, Brill, Leiden 2022, s. 27.

²⁵ Decker J.S., *The Invisible Orientation: An Introduction to Asexuality*, Skyhorse, Nowy Jork 2015, ebook.

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże.

²⁸ Haak D., *Aromantyczność – nie wszystkie osoby chcą tworzyć relacje romantyczne*, www.dominikhaak.pl/aromantyczosc-nie-wszystkie-osoby-chca-tworzyc-relacje-romantyczne/ [data dostępu: 8.03.2022].

²⁹ Tamże.

³⁰ *Określenia pociągu i związków*, www.aromanticism.org/pl/okreslenia-pociaigu-i-zwiazkow [data dostępu: 8.03.2022].

³¹ Haak D., *Aromantyczność – nie wszystkie...*

³² Mardell A., *The ABC's of LGBT+*, Mango, Miami 2016, ebook.

³³ Cerankowski K.J., Milks M. (red.), *Asexualities Feminist...*

³⁴ Chen A., *Ace: What Asexuality Reveals About Desire, Society, and the Meaning of Sex*, Beacon Press, Boston 2020, s. 28, 36-37, 139, 140-142, 169, 172.

³⁵ Mollet A.L., *Asexuality & Asexuality Studies...*

romantyczną, panromantyczną, homoromantyczną³⁶ czy biromantyczną. Natomiast osoby, które nie odczuwają pociągu romantycznego, niezależnie od orientacji seksualnej, nazywane są aromantycznymi³⁷.

Osoby aseksualne to grupa stosunkowo mało przebadana³⁸, co sprawia, że trudne jest dokładne ustalenie jej liczebności. Dodatkowe wyzwanie stojące przed naukowcami to kwestia wyboru definicji aseksualności wykorzystywanej w badaniu. Jak podają Van Houdenhove, Gijs, T'Sjoen i Enzlin, używane są definicje ustalające *aseksualność na podstawie zachowań seksualnych, pożądaniu seksualnym/pociągu seksualnym, samookreśleniu* [się jako osoby aseksualnej]³⁹ oraz łączące kilka z tych czynników. Według wymienionych tu autorów, każdy ze sposobów zdefiniowania aseksualności w celach badawczych, niesie ze sobą właściwe sobie problemy mogące skutkować, na przykład przekłamanymi danymi statystycznymi⁴⁰. Na podstawie zestawienia istniejących badań, Van Houdenhove, Gijs, T'Sjoen i Enzlin podają, że współczynnik udziału osób aseksualnych w badanych grupach waha się od 0,6% do 5,5%⁴¹.

Podobnie, jak w przypadku innych mniejszości seksualnych, osoby aseksualne spotykają się z problemami w życiu codziennym wynikającymi z ich orientacji. Zakres niniejszej pracy nie pozwala na omówienie ich w sposób szczegółowy. Istotne jest jednak wspomnienie o najważniejszych utrudnieniach, gdyż będą miały one odzwierciedlenie w powieściach omawianych w następnej części tekstu. Jak zostało już wcześniej wspomniane, do problemów dotyczących osoby aseksualne zalicza się m.in. postrzeganie aseksualności jako choroby lub dysfunkcji, mimo niezgodności tej tezy z obecną jej oceną przez APA (ang. *American Psychiatric Association*)⁴². Ponadto osoby aseksualne są często postrzegane stereotypowo. Według A. Chen osoby nieaktywne seksualnie nierzadko przedstawiane są w mediach w sposób negatywny jako ludzie gorsi od innych, posiadający nieodpowiednio ułożone priorytety życiowe oraz dziecienni⁴³. Autorka wymienia również inne określenia stereotypowo kojarzone z aseksualnością, takie jak *pozbawiony pasji, sztywny, nudny, przypominający robota, zimny, [czy] pruderyjny*⁴⁴ – co odzwierciedla negatywnie nacechowany obraz osób aseksualnych w społeczeństwie. Osoby aseksualne mogą również doświadczać problemów związanych ze stawianiem granic w związku oraz z utrzymaniem go, zwłaszcza gdy partner lub partnerka jest alloseksualna. Według Chen osoba aseksualna może w takiej sytuacji zmuszać się do uprawiania niechcianego seksu ze względu na poczucie winy lub obowiązku⁴⁵. Seksualna niekompatybilność prowadząca do napięć i braku satysfakcji – często jest więc przyczyną zakończenia danej relacji⁴⁶. Jak podaje S. Doan-Minh,

³⁶ Chen A., *Ace: What Asexuality Reveals About Desire, Society, and the Meaning of Sex*, Beacon Press, Boston 2020, s. 28, 36-37, 139, 140-142, 169, 172.

³⁷ Tamże.

³⁸ Van Houdenhove E., Gijs L., T'Sjoen G., Enzlin P., *Asexuality: Few Facts, Many Questions*, www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0092623X.2012.751073, s. 1, 8-9, [data dostępu: 8.03.2022].

³⁹ Tamże.

⁴⁰ Tamże, s. 8-9.

⁴¹ Doan-Minh S., *Corrective Rape: An Extreme Manifestation of Discrimination and the State's Complicity in Sexual Violences*, s. 169, 172.

⁴² American Psychiatric Association..., s. 434.

⁴³ Chen A., *Ace: What Asexuality Reveals...*, s. 36-37.

⁴⁴ Tamże, s. 37.

⁴⁵ Tamże, s. 139.

⁴⁶ Tamże, s. 140-142.

aseksualne kobiety padają również ofiarami tak zwanego gwałtu naprawczego⁴⁷. Sprawcy tego czynu kategoryzowanego jako zbrodnia nienawiści⁴⁸ twierdzą, że ich działania motywowane są chęcią „wyleczenia” danej kobiety z aseksualności⁴⁹. Niniejsze przykłady wskazują, że osoby aseksualne nadal są grupą mało rozumianą i akceptowaną społecznie.

3. Obraz aseksualności w powieściach „Breasts and Eggs” Mieko Kawakami i „Dziewczyna z konbini” Sayaki Muraty

Osoby aseksualne są również grupą mało reprezentowaną w tekstach kultury. Liczba dzieł podejmujących temat aseksualności pozostaje niewielka, a przedstawiane w nich aspekty życia osób aseksualnych mocno ograniczone^{50, 51}. Ponadto większość filmów, seriali i powieści, w których występują aseksualne postaci, wydaje się skupiać na doświadczeniach osób bardzo młodych, głównie w wieku nastoletnim. Zjawisko to jest szczególnie widoczne w przypadku literatury, gdzie większość popularnych powieści z bohaterami aseksualnymi jest skierowana do młodzieży. Do przykładów tego rodzaju książek należą „Loveless” Alice Oseman, „Let’s Talk About Love” Claire Kann, „Summer Bird Blue” Akemi Dawn Bowman czy „Przewodnik dla damy po halkach i korsarstwie” Mackenzi Lee⁵². Według N. Hill szczególnie trudno znaleźć powieści, które można zaklasyfikować jako przedstawiające aseksualność, a jednocześnie skierowane do dorosłych czytelników oraz [przynależące do] literatury pięknej⁵³.

Zdaniem K. Gupty i K.J. Cerankowski aseksualne odczytywanie (ang. *asexual reading*) wybranego tekstu jest praktyką nową i potrzebną do zrozumienia medialnych reprezentacji aseksualności^{54, 55}. Ideę interpretacji przez pryzmat aseksualności można uznać za rodzaj *queer readingu* lub *queeringu tekstu*. Termin ten odnosi się do analizy i interpretacji dzieła w celu znalezienia, jak podaje C. Sandahl, *queerowych podtekstów*⁵⁶.

Celem rozdziału jest przeprowadzenie analizy głównych postaci powieści „Breasts and Eggs” Mieko Kawakami oraz „Dziewczyna z konbini” Sayaki Muraty przez pryzmat aseksualności. Przeanalizowany zostanie stosunek postaci tych utworów do spraw seksu i związków romantyczno-seksualnych oraz problemy wynikające z od-

⁴⁷ Doan-Minh S., *Corrective Rape: An...*, s. 169, 172.

⁴⁸ *Sexual Assault as a Hate Crime*, www.vawnet.org/sc/sexual-assault-hate-crime [data dostępu: 9.03.2022].

⁴⁹ Doan-Minh S., *Corrective Rape: An*, s. 174.

⁵⁰ La Marca F., *‘We’ve come a long way from ‘asexuality cures’ but mainstream media must do more’*, www.bbc.co.uk/programmes/articles/1bYN1sNNpK1QkrTSKk72Kv8/we-ve-come-a-long-way-from-asexuality-cures-but-mainstream-media-must-do-more [data dostępu: 10.03.2022].

⁵¹ Kirichanskaya M., *How Mainstream Media Has Left the Asexual Members of the LGBTQIA+ Community Behind*, www.themarysue.com/asexual-representation-failure/ [data dostępu: 10.03.2022].

⁵² *20 Books Featuring Asexual Representation You Should Read*, www.epicreads.com/blog/ya-books-asexual-representation/ [data dostępu: 10.03.2022].

⁵³ Hill N., *8 Asexual Books to Help You Celebrate Pride Month*, www.bookriot.com/asexual-books/ [data dostępu: 10.03.2022].

⁵⁴ Smith C., Attwood F., McNair B. (red.), *The Routledge Companion to Media, Sex and Sexuality*, Routledge, Oxon, Nowy Jork 2020, s. 25.

⁵⁵ Gupta K., Cerankowski K.J., *Asexualities and Media*, [w:] Smith C., Attwood F., McNair B. (red.), *The Routledge Companion to Media, Sex and Sexuality*, Routledge, Oxon, Nowy Jork 2020, s. 25.

⁵⁶ Sandahl C., *Queering the Crip or Crippling the Queer?: Intersections of Queer and Crip Identities in Solo Autobiographical Performance*, www.ces.uc.pt/projectos/intimidade/media/Queering%20the%20crip_sandahl.pdf, s. 37 [data dostępu: 10.03.2022].

mienności bohaterki obu tekstów od reszty przedstawianego w nich społeczeństwa. Ze względu na brak polskiego wydania „Breasts and Eggs” posłużę się tłumaczeniem angielskim Sama Betta i Davida Boyda⁵⁷. W przypadku „Dziewczyny z konbini” wykorzystane zostanie tłumaczenie Dariusza Latosia⁵⁸.

3.1. „Breasts and Eggs” Mieko Kawakami

„Breasts and Eggs” (ang. „Piersi i komórki jajowe”, jap. „Natsu Monogatari”) jest składającą się z dwóch części powieścią autorstwa Mieko Kawakami, wydaną w 2019 roku⁵⁹. Książka opowiada o losach żyjącej samotnie pisarki Natsuko. Pierwszoosobowa narracja pozwala poznać czytelnikom codzienność kobiety oraz jej relacje z innymi członkiniami rodziny. W dalszej części powieści fabuła skupia się na dążeniu Natsuko do zostania samotną matką, dzięki wykorzystaniu sztucznej inseminacji. „Breasts and Eggs” kończy podjęcie ostatecznej decyzji przez bohaterkę i urodzenie dziecka⁶⁰.

W powieści Mieko Kawakami można znaleźć wiele przesłanek, które skłaniają do uznania głównej bohaterki Natsuko za postać będącą osobą aseksualną. Najważniejszą z nich jest wyraźnie zauważalne oddzielenie uczuć romantycznych od sfery seksu. Bohaterka często wraca myślami do swojego byłego ukochanego, Naruse. Z opisów wspólnych chwil z pierwszą i jedyną miłością w życiu kobiety⁶¹, wyłania się obraz głębokiego i szczerzego uczucia. Jak zostaje podkreślone, wspólnie spędzany czas jest dla Natsuko źródłem radości i sprawia, że fantazjuje ona o dzieleniu z mężczyzną przyszłości⁶². Początkowo związek Natsuko i Naruse ma również wymiar erotyczny⁶³, jednak z czasem para przestaje uprawiać seks⁶⁴. Dzieje się tak, gdyż główna bohaterka nie odczuwa potrzeby odbywania stosunków: *seks [z Narusem] nie był czymś, czego potrzebowałam – nie był czymś, czego pragnęłam*⁶⁵. Postać doświadcza typowego dla osób aseksualnych oddzielenia pociągu romantycznego od seksualnego. Świadczą o tym m.in. Następujące słowa kobiety: *Pasja i seks nie były dla mnie kompatybilne. Nic ich ze sobą nie łączyło*⁶⁶.

Mieko Kawakami porusza typowe problemy, które mogą wystąpić w związku osoby aseksualnej z alloseksualną. Doświadczenia Natsuko na tej płaszczyźnie wydają się odbiciem rzeczywistości wielu aseksualnych osób. Bohaterka, tak samo jak one⁶⁷, próbuje zmuszać się do odbywania stosunków z partnerem, bez uwzględnienia własnych odczuć: *założyłam, że muszę się do niego dopasować – że moim obowiązkiem jako kobiety było spełnienie jego seksualnych pragnień*⁶⁸. Warto zauważyć, że problem ten nierzadko występuje w związkach kobiet z mężczyznami, niezależnie od orientacji seksualnej kobiety, w wyniku norm społecznych zakładających, iż zadaniem partnerki

⁵⁷ Kawakami M., *Breasts and Eggs*, Picador, Londyn-Dublin 2020.

⁵⁸ Murata S. *Dziewczyna z konbini*, przeł. D. Latoś, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2019.

⁵⁹ www.books.bunshun.jp/ud/book/num/9784163910543 [data dostępu: 11.03.2022].

⁶⁰ Kawakami M., *Breasts and Eggs*...

⁶¹ Tamże, s. 173-174, 312.

⁶² Tamże, s. 173-174.

⁶³ Tamże, s. 173.

⁶⁴ Tamże, s. 174.

⁶⁵ Tamże, s. 174.

⁶⁶ Tamże, s. 175.

⁶⁷ Chen A., *Ace: What Asexuality Reveals*...

⁶⁸ Tamże, s. 175.

jest poświęcenie się dla partnera⁶⁹. Autorka pokazuje w powieści przeżycia towarzyszące stosunkom odbywanym przez bohaterkę. Dla Natsuko nie wiążą się one z przyjemnością, lecz z dyskomfortem psychicznym: *seks nigdy nie był przyjemny, kojący, ani zaspokajający*⁷⁰. Stosunek płciowy zostaje w powieści skontrastowany ze spędzaniem czasu na inne sposoby, m.in. na dyskusji o wspólnych zainteresowaniach Natsuko i Narusego⁷¹. Codzienne życie z mężczyzną przynosi bohaterce satysfakcję i poczucie bliskości. Doświadczenia seksualne są natomiast tego przeciwieństwem: *Kiedy nagi Naruse kładł się na mnie, byłam samotna*⁷². Scena ta po raz kolejny przywołuje występujące u osób aseksualnych oddzielenie romantycznych uczuć od seksu. Niedopasowanie Natsuko i Narusego w sferze seksualnej staje się przyczyną zakończenia ich relacji⁷³. Jak wspomniano w poprzednim podrozdziale, czynnik ten bywa przyczyną rozpadu związku osoby alloseksualnej z aseksualną⁷⁴.

Osobom aseksualnym, niezdającym sobie sprawy ze swojej orientacji seksualnej, często towarzyszą uczucia frustracji, poczucie bycia gorszym lub ‘wybrakowanym’⁷⁵. W taki sposób myśli o sobie również Natsuko. Bohaterce trudno jest zaakceptować siebie. Brak pociągu seksualnego wywołuje u niej poczucie winy: *Myślałam, że musi być ze mną coś bardzo nie tak – jak mogłam nie lubić robić tego z kimś kogo kochałam?*⁷⁶, a nawet prowadzi do kwestionowania własnego zdrowia psychicznego⁷⁷.

Natsuko boryka się także z poczuciem niedopasowania do otaczających ją osób. Jako niespełna czterdziestoletnia⁷⁸, nieposiadająca dziecka singielka, bohaterka wyróżnia się spośród swoich koleżanek. Scena spotkania pokazuje, jak trudno Natsuko znaleźć z nimi wspólny język, zwłaszcza gdy rozmowa schodzi na tematy dotyczące małżonków i dzieci⁷⁹. Brak pociągu seksualnego oraz potrzeby uprawiania seksu sprawia nawet, że Natsuko czuje się mniej kobieco w porównaniu z innymi kobietami⁸⁰. Przez długi czas bohaterka uważa, że musi ukrywać swoją tożsamość i poprzednie doświadczenia. Jej sytuacja zmienia się, dopiero gdy zaprzyjaźnia się z Aizawą, któremu może się zwierzyć⁸¹. Choć uczucia bohatera nie są jedynie platoniczne, akceptuje on granice wyznaczone przez Natsuko⁸² i staje się dla niej wsparciem w dążeniu do wyznaczonego celu⁸³. Relacja dwójki postaci jest dowodem, jak istotne dla osoby aseksualnej, podobnie jak dla każdej jednostki heteronormatywnej, są akceptacja i wsparcie.

⁶⁹ Meston C.M., Buss D.M., *Why Women Have Sex: Understanding Sexual Motivations from Adventure to Revenge (and Everything in Between)*, Times Books, Nowy Jork 2009, s. 136.

⁷⁰ Kawakami M., *Breasts and Eggs*...

⁷¹ Tamże.

⁷² Tamże.

⁷³ Tamże, s. 179, 416.

⁷⁴ Chen A., *Ace: What Asexuality Reveals...*, s. 140-143.

⁷⁵ *Feeling isolated as an asexual in a sexualised society*, www.bbc.com/news/magazine-41569900 [data dostępu: 11.03.2022].

⁷⁶ Kawakami M., *Breasts and Eggs*...

⁷⁷ Tamże.

⁷⁸ Tamże.

⁷⁹ Tamże.

⁸⁰ Tamże.

⁸¹ Tamże, s. 299.

⁸² Tamże, s. 364.

⁸³ Tamże.

Ostatnim z najważniejszych w kontekście codzienności osób aseksualnych wątków jest staranie się o dziecko przez Natsuko. Można przypuszczać, że Mieko Kawakami wykorzystuje go, by pokazać, jak społeczna idea macierzyństwa ugruntowana jest w heteronormatywnym, alloseksualnym kontekście. Bohaterka powieści, ze względu na brak pociągu seksualnego i niechęć do obycia stosunku, rozważa zajście w ciążę przy pomocy sztucznej inseminacji. Natsuko szybko przekonuje się jednak, że banki nasienia ograniczają dostępność swoich usług jedynie dla heteroseksualnych par małżeńskich *spełniających konkretne kryteria*⁸⁴. System jest nieprzychylny kobietom samotnym i odcina je od szansy spełnienia się w roli rodzica⁸⁵. Bohaterka czuje się odrzucona. Widzi uprzedzenia społeczeństwa do osób takich jak ona i jednocześnie faworyzowanie jednostek, które idealnie wpisują się w społeczny schemat⁸⁶. Przeciwności nie powstrzymują jednak bohaterki w dążeniu do celu. Pomimo przeszkód bohaterce udaje się zająć w ciążę, dzięki przedstawieniu pełniącemu funkcję dawcy przyjaciela jako konkubenta⁸⁷. Na końcu powieści marzenie bohaterki się spełnia, kobieta rodzi upragnione dziecko⁸⁸. Zakończenie można interpretować jako prywatne zwycięstwo Natsuko nad nieprzychylnymi jej normami społecznymi.

Z „Breasts and Eggs” wyłania się obraz Natsuko jako osoby aseksualnej. Przedstawiona w powieści bohaterka nie odczuwa pociągu seksualnego, co należy do podstawowych kryteriów najprościej rozumianej aseksualności. Mieko Kawakami pokazuje w swym utworze, że osoba aseksualna może czuć pociąg romantyczny oraz pragnąć bliskości o nieseksualnym charakterze. Ponadto w powieści zostały poruszone problemy, z którymi spotykają się osoby aseksualne w związkach z osobami alloseksualnymi oraz w sferze planowania rodzicielstwa. Autorka wydaje się wykorzystywać ten ostatni wątek, by zakwestionować heteroseksualne i alloseksualne normy dotyczące macierzyństwa i prawa do poczęcia dziecka.

3.2. „Dziewczyna z konbini” Sayaki Muraty

„Dziewczyna z konbini” to powieść autorstwa Sayaki Muraty wydana w 2016 roku. Książka opowiada o losach Keiko, trzydziestokilkuletniej kobiety pracującej od 18 lat w sklepie samoobsługowym⁸⁹. Wykonywany zawód i samotne życie bohaterki często spotyka się z niezrozumieniem ze strony otoczenia. Keiko zgadza się więc na zamieszkanie z przypadkowym mężczyzną, Shirahą, by móc dopasować się do społeczeństwa. Kobieta szybko odkrywa jednak, że nowy sposób bycia nie jest dla niej odpowiedni i opuszcza mężczyznę w poszukiwaniu pracy w kolejnym konbini⁹⁰.

Keiko, tytułowa „dziewczyna z konbini”, jest bohaterką, którą można postrzegać jako osobę aseksualną. Choć wątki dotyczące sfery romantycznej i seksualnej życia postaci nie są mocno rozbudowane ze względu na niewielkie rozmiary powieści (142 strony), to jednak dostarczają wystarczającej ilości wskazówek dla uzasadnienia interpretacji. Keiko jest osobą niewykazującą oznak występowania pociągu seksualnego ani romantycznego, co wskazuje nie tylko na jej prawdopodobną aseksualność, ale

⁸⁴ Tamże.

⁸⁵ Tamże.

⁸⁶ Tamże, s. 179, 275-276.

⁸⁷ Tamże, s. 422-423.

⁸⁸ Tamże, s. 430.

⁸⁹ Murata S., *Dziewczyna z konbini...*

⁹⁰ Tamże.

również aromantyczność. Kobieta nie interesuje się też tematyką seksualności i jak sama przyznaje: *nigdy nie przejmowałam się swoją seksualnością (...) ta strefa życia była mi obojętna*⁹¹. Postać nie ma i nie czuje potrzeby zdobycia doświadczeń seksualnych: *choć nigdy tego nie robiłam, nie miałam ochoty próbować*⁹². Keiko nie postrzega swojej aseksualności i aromantyczności jako problemu: *nie cierpiałam z tego powodu jakoś szczególnie*⁹³, co należy do podstawowych kryteriów u osób identyfikujących się jako aseksualne.

Mimo że sama postać na ogół nie odbiera swojej orientacji seksualnej i romantycznej negatywnie, spotykają ją z tego powodu nieprzyjemności wynikające z interakcji społecznych. Autorce powieści z powodzeniem udaje się oddać wiele problemów tej natury, z którymi borykają się osoby aseksualne. Jednym z nich są negatywne reakcje osób znanych na aseksualność bohaterki, brak doświadczeń seksualnych i bycie singielką. Podczas spotkania z koleżankami, w którego czasie Keiko wyjawia prawdę o swoich doświadczeniach, tworzy się niezręczna atmosfera: *wszystkie zamilkły. Wymieniły zdziwione spojrzenia*⁹⁴. Bohaterka zdaje sobie sprawę, że znajome nie wiedzą, jak zareagować na jej odmienność i żałuje swojego wyznania⁹⁵. Kobiety próbują załagodzić sytuację i pocieszyć Keiko. Ich próby sprawiają jednak, że bohaterka odczuwa jeszcze większy dyskomfort⁹⁶. Podobny motyw pojawia się w innej scenie towarzyskiego spotkania. Keiko zauważa, że jako jedyna z kilkunastu obecnych osób nie posiada partnera⁹⁷, co nie jest jednak dla niej problemem. Jak mówi: *nie poświęcałam tej sprawie wiele uwagi*⁹⁸. Wbrew swojej woli kobieta zostaje zaangażowana w dyskusję o małżeństwie. Jeden z rozmówców jawnie wyraża swoje zaskoczenie i oferuje Keiko niechciane rady, mówiąc protekcyjnym tonem: *powinnaś chociaż wyjść za mąż. Wiesz, że są teraz przecież portale randkowe i tym podobne, prawda?*⁹⁹. Do rozmówcy dołącza kolejny mężczyzna, który udziela podobnych rad niezainteresowanej tematem bohaterce powieści: *znajdź sobie faceta, już nieważne jakiego*¹⁰⁰. Osoby uczestniczące w spotkaniu nie zwracają uwagi na to, że Keiko czuje się niezręcznie. Zasypują ją krępującymi pytaniami i komentarzami. Jeden z nich, *przecież nie możesz tak żyć*¹⁰¹, odzwierciedla niezachwiane przekonanie zebranych o tym, że sami wiedzą najlepiej, co jest dla kobiety najodpowiedniejsze. Negatywne nastawienie, brak zrozumienia i oferowanie niechcianych rad to często występujące problemy osób aseksualnych. W przytoczonych scenach udało się Muracie oddać je w realistyczny sposób.

Autorka rozważanego tu utworu zwraca też uwagę na próby dopasowania się do oczekiwań społeczeństwa, których może podejmować się osoba aseksualna. Pewnego

⁹¹ Murata S., *Dziewczyna z konbini...*, s. 38.

⁹² Tamże, s. 134.

⁹³ Tamże, s. 38.

⁹⁴ Tamże, s. 37.

⁹⁵ Tamże.

⁹⁶ Tamże, s. 28.

⁹⁷ Tamże, s. 70.

⁹⁸ Tamże.

⁹⁹ Tamże, s. 72.

¹⁰⁰ Tamże.

¹⁰¹ Tamże, s. 73.

dnia Keiko, zmęczona reakcjami otoczenia¹⁰², postanawia zaproponować wspólne mieszkanie byłemu pracownikowi sklepu, Shirasze¹⁰³. Mężczyzna jest bohaterce obojętny. Dwójki nie łączy przyjaźń, Shiraha nie jest też atrakcyjny dla Keiko pod względem wyglądu¹⁰⁴. Kobieta ma jednak nadzieję, że obecność mężczyzny w domu pomoże jej uniknąć komentarzy zmartwionej rodziny i znajomych. Zgodnie z oczekiwaniami, siostra Keiko reaguje na wiadomość entuzjastycznie. Zakłada, że wspólne mieszkanie z mężczyzną zapewni jej szczęście oraz ‘normalność’¹⁰⁵. Podobnie reagują koleżanki Keiko i zaczynają postrzegać ją jako podobną do siebie¹⁰⁶, mimo że wcale się nie zmieniła. Sugihara nie okazuje się jednak oczekiwanym przez Keiko gwarantem spokoju i wolności od społecznych oczekiwań. Gdy sekret wychodzi na jaw, Keiko musi ponownie radzić sobie z rozczarowaniem ze strony bliskich¹⁰⁷. Natomiast wieści o wspólnym mieszkaniu wywołują zainteresowanie wśród współpracowników, po raz kolejny zmuszając kobietę do unikania niepożądanych pytań¹⁰⁸. A kiedy bohaterka postanawia się zwolnić z pracy, sumiennego kierownika sklepu interesuje jedynie, czy para planuje ślub. Zasmucona postawą przełożonego Keiko stwierdza: *[kierownika] już nie było. Przede mną stał zwykły samiec homo sapiens pragnący, aby przedstawiciele jego gatunku się rozmnażali*¹⁰⁹. Usilne próby wpasowania się w oczekiwania innych stają się przyczyną apatii i zagubienia kobiety¹¹⁰. Na końcu powieści, mimo ostrzeżeń Shirahy: *będiesz żyła samotnie, prześladowana przez całą resztę*¹¹¹, bohaterka postanawia porzucić nowe, niepasujące do niej życie i powrócić do pracy w konbini. Tytułowe konbini można więc traktować dosłownie jako zawodowe powołanie albo jako metaforę życia zgodnie z sobą wbrew przeciwnościom i uprzedzeniom.

Keiko z powieści „Dziewczyna z konbini” można określić jako osobę aseksualną i aromantyczną. Postać ta nie odczuwa bowiem pociągu aseksualnego ani romantycznego, co charakteryzuje jednostki należące do tych orientacji, nie wykazuje także zainteresowania współżyciem seksualnym. Sayaka Murata przedstawia w książce problemy, których może doświadczyć osoba aseksualna, takie jak brak akceptacji i oferowanie niechcianej pomocy. Autorka podkreśla również zgubne skutki prób dopasowania się do obowiązujących w społeczeństwie schematów.

4. Podsumowanie

Bohaterki powieści „Breasts and Eggs” oraz „Dziewczyna z konbini” można uznać za osoby reprezentujące orientację aseksualną. Zarówno Keiko, jak i Natsuko są postaciami, które nie odczuwają pociągu seksualnego, co jest charakterystyczne dla osób aseksualnych. Ponadto bohaterka powieści Sayaki Muraty nie doświadcza także pociągu romantycznego, co sprawia, że można zaliczyć ją jako osobę aromantyczną. Obie autorki poświęciły sporo miejsca w swojej twórczości na zilustrowanie problemów,

¹⁰² Tamże, s. 85.

¹⁰³ Kawakami M., *Breasts and Eggs*..., s. 87.

¹⁰⁴ Murata S., *Dziewczyna z konbini*..., s. 43-44.

¹⁰⁵ Tamże, s. 88.

¹⁰⁶ Tamże, s. 100.

¹⁰⁷ Tamże, s. 115-116.

¹⁰⁸ Tamże, s. 104-107.

¹⁰⁹ Tamże, s. 124.

¹¹⁰ Tamże, s. 127-130.

¹¹¹ Tamże, s. 140.

których doświadczają osoby aseksualne. Są to m.in. brak akceptacji, stygmatyzacja i problemy występujące w związkach z osobami alloseksualnymi. Z tych względów, ale także biorąc pod uwagę niewielką reprezentację bohaterów aseksualnych w literaturze skierowanej do dorosłych odbiorców¹¹², można uznać powieści Kawakami i Muraty za pozycje wartościowe. Dają one możliwość bliższego zapoznania się z doświadczeniami osób aseksualnych wielu czytelnikom, a tym samym mogą zwiększyć społeczną świadomość o tej *niewidzialnej orientacji*¹¹³.

Literatura

20 Books Featuring Asexual Representation You Should Read, www.epicreads.com/blog/ya-books-asexual-representation/ [data dostępu: 10.03.2022].

American Psychiatric Association, *Diagnostical and Statistical Manual of Mental Disorders: DSM-5*, American Psychiatric Publishing, Waszyngton, Londyn 2013, s. 434.

Bogaert A., *Understanding Asexuality*, Rowman & Littlefield Publishers, Lanham-Boulder-Nowy Jork-London-Toronto-Plymouth 2012.

Brzana A., *Asfera – pierwsze w Polsce stowarzyszenie na rzecz osób ze spektrum aseksualności*, www.queer.pl/artukul/203474/asfera-pierwsze-w-polsce-stowarzyszenie-na-rzecz-osob-ze-spektrum-aseksualnosc [data dostępu: 7.03.2022].

Cerankowski K.J., Milks M. (red.), *Asexualities Feminist and Queer Perspectives*, Routledge, Nowy Jork-Londyn 2016, s. 2, 73.

Cerankowski K.J., Milks M., *Introduction: Why asexuality? Why now?*, [w:] Cerankowski K.J., Milks M. (red.), *Asexualities Feminist and Queer Perspectives*, Routledge, Nowy Jork-Londyn 2016, s. 2.

Chen A., *Ace: What Asexuality Reveals About Desire, Society, and the Meaning of Sex*, Beacon Press, Boston 2020, s. 28, 36-37, 139, 140-142, 169, 172.

Cottais C., *Asexuality: a sexual orientation still unknown and pathologised*, www.growthinktank.org/en/asexuality-a-sexual-orientation-still-unknown-and-pathologised/ [data dostępu: 7.03.2022].

Davy Z., Santos A.C., Bertone C., Thoreson R., Wieringa S.E. (red.), *The SAGE Handbook of Global Sexualities*, SAGE, Los Angeles-Londyn-Nowe Dheli-Singapur-Waszyngton 2020, ebook.

Decker J.S., *The Invisible Orientation: An Introduction to Asexuality*, Skyhorse, Nowy Jork 2015, ebook.

Doan-Minh S., *Corrective Rape: An Extreme Manifestation of Discrimination and the State's Complicity in Sexual Violences*, s. 169, 172.

Feeling isolated as an asexual in a sexualised society, www.bbc.com/news/magazine-41569900 [data dostępu: 11.03.2022].

Gupta K., Cerankowski K.J., *Asexualities and Media*, [w:] Smith C., Attwood F., McNair B. (red.), *The Routledge Companion to Media, Sex and Sexuality*, Routledge, Oxon, Nowy Jork 2020, s. 25.

¹¹² Hill N., *8 Asexual Books to Help...*

¹¹³ Klein J., *Asexuality: The ascent...*

- Haak D., *Aromantyczność – nie wszystkie osoby chcą tworzyć relacje romantyczne*, www.dominikhaak.pl/aromantycznosc-nie-wszystkie-osoby-chca-tworzyc-relacje-romantyczne/ [data dostępu: 8.03.2022].
- Hill N., *8 Asexual Books to Help You Celebrate Pride Month*, www.bookriot.com/asexual-books/ [data dostępu: 10.03.2022].
- Kawakami M., *Breasts and Eggs*, Picador, Londyn-Dublin 2020.
- Kirichanskaya M., *How Mainstream Media Has Left the Asexual Members of the LGBTQIA+ Community Behind*, www.themarysue.com/asexual-representation-failure/ [data dostępu: 10.03.2022].
- Klein J., *Asexuality: The ascent of the 'invisible' sexual orientation*, www.bbc.com/worklife/article/20210507-asexuality-the-ascent-of-the-invisible-sexual-orientation [data dostępu: 7.03.2022].
- La Marca F., *'We've come a long way from 'asexuality cures' but mainstream media must do more'*, www.bbc.co.uk/programmes/articles/1bYN1sNNpK1QkrTSKk72Kv8/we-ve-come-a-long-way-from-asexuality-cures-but-mainstream-media-must-do-more [data dostępu: 10.03.2022].
- Mardell A., *The ABC's of LGBT+*, Mango, Miami 2016, ebook.
- Meston C.M., Buss D.M., *Why Women Have Sex: Understanding Sexual Motivations from Adventure to Revenge (and Everything in Between)*, Times Books, Nowy Jork 2009, s. 136.
- Mollet A.L., *Asexuality & Asexuality Studies*, [w:] Strunk K.K., Shelton S.A. (red.), *Encyclopedia of Queer Studies in Education*, Brill, Leiden 2022, s. 44, 45.
- Mollet A.L., Lackman B., *Allonormativity and Compulsory Sexuality*, [w:] Strunk K.K., Shelton S.A. (red.), *Encyclopedia of Queer Studies in Education*, Brill, Leiden 2022, s. 27.
- Murata S., *Dziewczyna z konbini*, przeł. D. Latoś, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2019.
- Określenia pociągu i związków*, www.aromanticism.org/pl/okreslenia-pocaigu-i-zwiazkow [data dostępu: 8.03.2022].
- Pouhster J., Kent N., *The Global Divide on Homosexuality Persists*, www.pewresearch.org/global/2020/06/25/global-divide-on-homosexuality-persists/ [data dostępu: 7.03.2022].
- Roy C., *Exploring asexuality: how research and awareness benefit each other for this minority identity*, www.eusci.org.uk/2020/10/26/exploring-asexuality-how-research-and-awareness-benefit-each-other-for-this-minority-identity/ [data dostępu: 7.03.2022].
- Sandahl C., *Queering the Crip or Crippling the Queer?: Intersections of Queer and Crip Identities in Solo Autobiographical Performance*, www.ces.uc.pt/projectos/intimidade/media/Queering%20the%20crip_sandahl.pdf, s. 37 [data dostępu: 10.03.2022].
- Sexual Assault as a Hate Crime*, www.vawnet.org/sc/sexual-assault-hate-crime [data dostępu: 9.03.2022].
- Smith C., Attwood F., McNair B. (red.), *The Routledge Companion to Media, Sex and Sexuality*, Routledge, Oxon, Nowy Jork 2020, s. 25.
- Social Acceptance of LGBTI People in 175 Countries and Locations*, williamsinstitute.law.ucla.edu/publications/global-acceptance-index-lgbt/ [data dostępu: 7.03.2022].

Strunkt K.K., Shelton S.A. (red.), *Encyclopedia of Queer Studies in Education*, Brill, Leiden 2022, s. 44.

Strzelczak A., *Tożsamość osób aseksualnych a ich funkcjonowanie w bliskich związkach*, www.ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/148726/strzelczak_tozsamosc_osob_aseksualnych_a_ich_funkcjonowanie_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y s. 34, [data dostępu: 7.03.2022].

Van Houdenhove E., Gijs L., T'Sjoen G., Enzlin P., *Asexuality: Few Facts, Many Questions*, www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0092623X.2012.751073, s. 1,8-9, [data dostępu: 8.03.2022].

Woloch S., *Co to jest aseksualizm, jakie są jego przyczyny i objawy*, www.miaastokobiet.pl/aseksualizm-co-to-znaczy-aseksualnosc-objawy/ [data dostępu: 7.03.2022].

www.books.bunshun.jp/ud/book/num/9784163910543 [data dostępu: 11.03.2022].

www.glaad.org/files/aa/2017_GLAAD_Accelerating_Acceptance.pdf [data dostępu: 7.03.2022].

www.sjp.pwn.pl/sjp/aseksualny;2441484.html [data dostępu: 7.03.2022].

Aseksualność w powieściach „Breasts and Eggs” („Natsu Monogatari”) Mieko Kawakami i „Dziewczyna z konbini” („Konbini ningen”) Sayaki Muraty

Streszczenie

Aseksualność to orientacja seksualna odnosząca się do osób, które nie odczuwają pociągu seksualnego. Mimo zwiększającej się akceptacji oraz świadomości na temat osób LGBT+ społeczna świadomość o aseksualności pozostaje niska. Osoby aseksualne są grupą mało reprezentowaną w kulturze, a postaci aseksualne w literaturze skierowanej do dorosłych należą do rzadkości. Nie znaczy to jednak, że niemożliwe jest znalezienie bohaterów literackich, których można poddać aseksualnej interpretacji.

Artykuł składa się z czterech części: wstępu, części dotyczącej najważniejszych zagadnień na temat aseksualności, części interpretacyjnej oraz podsumowania. Wiedza zawarta w podrozdziale trzecim zawarto analizę umożliwiają przeprowadzenie interpretacji utworów literackich. W podrozdziale trzecim zawarto analizę powieści „Breasts and Eggs” Mieko Kawakami oraz „Dziewczyna z konbini” Sayaki Muraty. Wykorzystano w niej technikę aseksualnego odczytywania tekstu (ang. *asexual reading*), pochodną *queer readingu*, czyli analizę i interpretację aseksualnych podtekstów dzieła. Analiza obu tekstów udowadnia, że ich główne bohaterki mają cechy zgodne z orientacją aseksualną. Obie powieści poruszają również problemy, z którymi borykają się osoby aseksualne na co dzień, co może pomóc czytelnikom je zrozumieć.

Słowa kluczowe: aseksualność, queer studies, literatura japońska, Mieko Kawakami, Sayaka Murata

Asexuality in „Breasts and Eggs” („Natsu Monogatari”) by Mieko Kawakami and „Convenience Store Woman” by Sayaka Murata

Abstract

Asexuality is a sexual orientation describing people who do not experience sexual attraction. Despite growing acceptance and awareness about LGBT+ people, social awareness about asexuality remains low. Asexual people are unrepresented group in media, and asexual characters in literature intended for adult readers remain a rarity. However, this does not mean that it is impossible to find characters that could be interpreted as asexual.

The article consists of four parts: introduction, subchapter dedicated to key knowledge about asexuality, subchapter dedicated to interpretation of the two novels, and summary. The first and second subchapters are dedicated to an overview of asexuality and related issues in order to make the interpretation of the texts possible. The third subchapter is dedicated to the analysis of the novels „Breasts and Eggs” by Mieko Kawakami and „Convenience Store Woman” by Sayaka Murata. This part of the article uses the asexual reading technique, which stems from the practice of queer reading. Asexual reading uses hidden asexual subtexts in the analysis and interpretation of the work. The analysis proves that the main characters of both novels have characteristics in accordance with asexuality. Both texts also touch on problems with which asexuals deal on everyday basis, which might help the readers to understand asexual people.

Keywords: asexuality, queer studies, Japanese literature, Mieko Kawakami, Sayaka Murata